

Ekonomika poslovanja obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva

Đurđević, Anita

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Economics in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Ekonomski fakultet u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:145:327284>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-12**

Repository / Repozitorij:

[EFOS REPOSITORY - Repository of the Faculty of Economics in Osijek](#)

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Ekonomski fakultet u Osijeku

Stručni studij Računovodstvo

Anita Đurđević

**EKONOMIKA POSLOVANJA OBITELJSKOG
POLJOPRIVREDNOG GOSPODARSTVA**

Završni rad

Osijek, 2020

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Ekonomski fakultet u Osijeku

Stručni studij Računovodstvo

Anita Đurđević

**EKONOMIKA POSLOVANJA OBITELJSKOG
POLJOPRIVREDNOG GOSPODARSTVA**

Završni rad

Kolegij: Ekonomika poljoprivrede

JMBAG: 0010224469

e-mail: adurdevic@efos.hr

Mentor: prof.dr.sc, Zdravko Tolušić

Osijek, 2020

Josip Juraj Strossmayer University of Osijek

Faculty of Economics in Osijek

Professional Study of Accounting

Anita Đurđević

BUSINESS ECONOMICS OF FAMILY FARMS

Final paper

Osijek, 2020

IZJAVA
O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI,
PRAVU PRIJENOSA INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA,
SUGLASNOSTI ZA OBJAVU U INSTITUCIJSKIM REPOZITORIJIMA
I ISTOVJETNOSTI DIGITALNE I TISKANE VERZIJE RADA

1. Kojom izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je završni rad isključivo rezultat osobnoga rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu. Potvrđujem poštivanje nepovredivosti autorstva te točno citiranje radova drugih autora i referiranje na njih.
2. Kojom izjavljujem da je Ekonomski fakultet u Osijeku, bez naknade u vremenski i teritorijalno neograničenom opsegu, nositelj svih prava intelektualnoga vlasništva u odnosu na navedeni rad pod licencom *Creative Commons Imenovanje – Nekomercijalno – Dijeli pod istim uvjetima 3.0 Hrvatska*.
3. Kojom izjavljujem da sam suglasan/suglasna da se trajno pohrani i objavi moj rad u institucijskom digitalnom repozitoriju Ekonomskoga fakulteta u Osijeku, repozitoriju Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku te javno dostupnom repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, NN br. 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 02/07, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14, 60/15).
4. izjavljujem da sam autor/autorica predanog rada i da je sadržaj predane elektroničke datoteke u potpunosti istovjetan sa dovršenom tiskanom verzijom rada predanom u svrhu obrane istog.

Ime i prezime studenta/studentice: Anita Đurđević

JMBAG: 0010224469

OIB: 72037353189

e-mail za kontakt: anitafranjin151@gmail.com

Naziv studija: Stručni studij Računovodstvo

Naslov rada: Ekonomika poljoprivrede Obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva

Mentor/mentorica rada: prof.dr.sc, Zdravko Tolušić

U Osijeku, 01.09.2020. godine

Potpis _____

SAŽETAK

Ovim završnim radom će biti obuhvaćeni pojmovi vezani uz obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo, pojam, zakonski okvir, nositelji, te način registracije. Uz pojam, nositelje i zakonske okvire analizirana je i struktura obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava u Republici Hrvatskoj. Razvoj obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava u svijetu i Republici Hrvatskoj. Statistika obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava na području Republike Hrvatske, te naglasak na područje Slavonije i Baranje, s tim da se proučava područje Baranje. Kao primjer se uzima obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo Marijan Kuzman iz Općine Darda. Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo obavlja proizvodnu poljoprivrednu djelatnost, kojom upravlja fizička ili pravna osoba. Čini kao jednostavna djelatnost, ali nakon proučavanja i analize dolazi se do zaključka da je vrlo složena socioekonomska jedinica. Osnovni dio obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva čini domaćinstvo, tj. uža i šira obitelj kao socijalna zajednica koja obavlja ekonomske aktivnosti nužne za postanak, opstanak i napredak obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva, odnosno zajednice. Obiteljska poljoprivredna gospodarstva u svijetu čine 80% svih poljoprivrednih gospodarstava, a zajedno prehranjuju svjetsko stanovništvo. Zadnji popis poljoprivrede odvijao se 2003. godine, te je u Republici Hrvatskoj tada bilo 448.532 obiteljska poljoprivredna gospodarstva prosječne veličine 2,36 ha. Samim time čine prevladavajući dio agrarne strukture Republike Hrvatske, te su temelj budućeg razvoja poljoprivrede. Poljoprivreda je iznimno važna u društvu, važna je za održivi razvoj svake države. Vrlo je osjetljiva grana proizvodnje jer ovisi o vremenskim prilikama i raznim vanjskim čimbenicima koje nose različite olakšice u poslovanju obiteljskih poljoprivrednih djelatnosti, uključujući posebne programe Europske unije. Cilj ovog rada je objasniti obilježja razvitka i kretanja obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava.

Ključne riječi: *ekonomija, poljoprivreda, život, razvoj poljoprivrede*

SUMMARY

This diploma thesis will include the notions linked with family agricultural businesses, term, legal framework, holders, and method of registration. Along with the term, holders and legal framework, the structure of family agricultural business in the Republic of Croatia will be analyzed. The development of family agricultural businesses in the world and in Republic of Croatia. Statistics of family agricultural businesses in the region of the Republic of Croatia, and the emphasis on the region of Slavonija and Baranja, studying the region of Baranja.

The family agricultural business Kuzman in the municipality Darda is taken as an example. This family agricultural business is in agricultural production, which is managed by a natural or legal person. It seems to be simple work, but after studying and analyzing one comes to the conclusion that its very complex socioeconomic unit.

The elementary part of the family agricultural business is the household, i.e. immediate and extended family as a social community which pursues economic activities essential for creation, existence and progress of the family agricultural business, that is community. Family agricultural businesses in the world make up 80% of all agricultural businesses, and together they feed the world population. The last registering of agricultural businesses was in 2003., and at the time in the Republic of Croatia there were 448.532 family agricultural businesses with the average size of 2,36 ha. Thereby they make up the majority of the agricultural structure of the Republic of Croatia, and are the basis of future development of agriculture. Agriculture is exceptionally important in society, it is important for sustainable development of every country. It is a very sensitive branch of production because it depends on weather conditions and various external factors which bring various benefits in managing family agricultural businesses, including special programs of the European Union. The aim of this work is to explain the characteristics of the development and movements of agricultural businesses.

Key words: *economy, agriculture, life, development of agriculture*

Sadržaj

1. Uvod.....	1
2. Predmet istraživanja i ciljevi rada.....	1
3. Metodologija rada	1
3.1. Izvori podataka	2
3.2 Metodologija rada	2
4. Uvodno o obiteljskom poljoprivrednom gospodarstvu.....	3
4.1. Razvoj obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva u Svijetu i RH	3
4.2. Statistika obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava u RH	5
5. Općenito o poljoprivredi u RH	9
6. Tehnologija poljoprivredne proizvodnje na primjeru obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva.....	10
6.1. Opis i način uzgoja poljoprivrednih kultura	11
7. Ekonomska analiza poljoprivrednih kultura	13
8. Poslovanje obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva	14
8.1. Prihodi	14
8.2. Rashodi obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva	15
8.3. Mogućnost financiranja putem državnih potpora i fondova EU	17
8.4. Uspješnost obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva	18
9. Zaključak.....	20
Literatura	21
Popis tablica:	23
Popis slika:	24

1. Uvod

U ovom završnom radu objasniti će se osnovni pojmovi vezani uz obiteljsko gospodarstvo, sam pojam, način otvaranja, nositelji. Poljoprivreda je složen posao i podložan je važnim odlukama, te je jedna od najstarijih ljudskih djelatnosti. Ova gospodarska grana uglavnom se dijeli na stočarstvo i ratarstvo ili u novije vrijeme na ekološku i konvencionalnu poljoprivredu.

Obiteljska poljoprivredna gospodarstva su oblik obavljanja poljoprivredne djelatnosti u Republici Hrvatskoj. Djelovanje je regulirano odredbama Zakona o poljoprivredi, te brojnim pravilnicima. Nositelji obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava su fizičke i pravne osobe, a čine ga uglavnom šira i uža obitelj. Postoji više faktora razlikovanja obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava: prema djelatnosti kojom se bave, prema resursima o kojima ovise, prema stupnju sudjelovanju na tržištu, prema stupnju konkurentnosti, te prema udjelu radne snage koja sudjeluje u radu obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva

2. Predmet istraživanja i ciljevi rada

Predmet ovog završnog rada su obiteljska poljoprivredna gospodarstva, odnosno njihovo sudjelovanje kao nositelja poljoprivredne aktivnosti u Republici Hrvatskoj s tim da se posebna pažnja posveti obiteljskom poljoprivrednom gospodarstvu regionalno orijentiranom na područne Baranje.

Ciljevi ovog završnog rada su:

- Općenito objasniti obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo
- Način otvaranja obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva
- Prikazati statistiku poljoprivrednih obiteljskih gospodarstava u Republici Hrvatskoj i svijetu
- Prikazati važnost obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva u Republici Hrvatskoj
- Prikazati poslovanje obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva kroz primjer (tehnološki način uzgoja, prihode i rashode u poslovanju, te način financiranja iz nacionalnih sredstava i sredstava Europske unije)

3. Metodologija rada

Metodologija rada definira metode korištene u teorijskoj obradi problematike obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava u Republici Hrvatskoj uz poseban naglasak na Obiteljsko

poljoprivredno gospodarstvo Marijan Kuzman iz Darde u Baranji. Definirani su još i izvori podataka korištenih u obradi navedene problematike.

3.1. Izvori podataka

U obradi problematike obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva u ovom radu korišteni su podaci sadržani u zakonodavnim propisima, stručnim člancima, relevantni Internet izvori te interni podaci poljoprivrednog obiteljskog gospodarstva.

Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo Marijan Kuzman podnosi godišnju prijavu poreza na dohodak, te je obveznik poreza na dodanu vrijednost.

Razdoblje u kojem rad analizira obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo je 2019. godina. Podaci o prihodima i rashodima uzeti su iz knjigovodstvenog servisa.

Površina koju obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo obrađuje je 73 ha oranica, a od toga je u vlasništvu 42 ha, a ostale površine su zakupljeno 31 ha.

Od kultura uzgaja na

- 5,6 ha ječam,
- 5,2 ha soju,
- 6,2 ha suncokret,
- 37 ha kukuruz
- 19 ha pšenicu.

Većinu aktivnosti u obiteljskom poljoprivrednom gospodarstvu obavljaju članovi obitelji, dok je vlasnik jedini zaposlenik.

3.2 Metodologija rada

U radu se primjenjuju metode

- analize u funkciji raščlanjivanja složenih pojmova na jednostavne pojmove,
- sinteze u funkciji izvođenja složenijih pojmova,
- komparacije u funkciji uspoređivanja pojmova i
- kalkulacije u funkciji izračuna.

Prikazujući prihode i rashode (troškove) proizvodnje, izračunavaju se relativni i apsolutni pokazatelji uspješnosti poslovanja obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva Marin Kuzman.

4. Uvodno o obiteljskom poljoprivrednom gospodarstvu

Zakonom o obiteljskom poljoprivrednom gospodarstvu utvrđuju se uvijati obavljanja gospodarske djelatnosti poljoprivrede i s njom povezanih djelatnosti koje se obavljaju u obiteljskom poljoprivrednom gospodarstvu kao organizacijskom obliku na teritoriju Republike Hrvatske.

„*Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo*“ je organizacijski oblik gospodarskog subjekta poljoprivrednika fizičke osobe koji radi stvaranja dohotka samostalno i trajno obavlja djelatnost poljoprivrede i s njom povezane dopunske djelatnosti, a temelji se na korištenju vlastitih i/ili unajmljenih proizvodnih resursa te na radu, znanju i vještinama članova obitelji“ (Narodne novine, 2018, p. čl.5).

Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo je važan organizacijski oblik poljoprivrednog gospodarstva u Republici Hrvatskoj, za cilj ima ostvarivanje načela opće sigurnosti hrane i očuvanje prirodnih poljoprivrednih resursa, a samim time i povećanje konkurentnosti, te jačanje društvene, socijalne, gospodarske i ekološke uloge obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva (Narodne novine, 2018, p. čl.4).

Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo su nositelji poljoprivredne aktivnosti u Republici Hrvatskoj. Imaju veliki značaj u hrvatskoj poljoprivredi, ali i općenito gospodarskom sektoru. Kako imaju veliki značaj u poljoprivredi Republike Hrvatske, isti značaj imaju i u europskoj poljoprivredi.

Kako bi obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo mogao započeti s poslovanjem, sudjelovati sa svojim pravima i obvezama u gospodarstvu, mora biti upisano u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava koji se nalazi u Agenciji za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu, te ruralnom razvoju. Za otvaranje obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva nije potrebna određena stručna sprema, kao ni temeljni kapital, potrebno je samo platiti upravnu pristojbu (Narodne novine, 2018, p. čl.7).

4.1. Razvoj obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva u Svijetu i RH

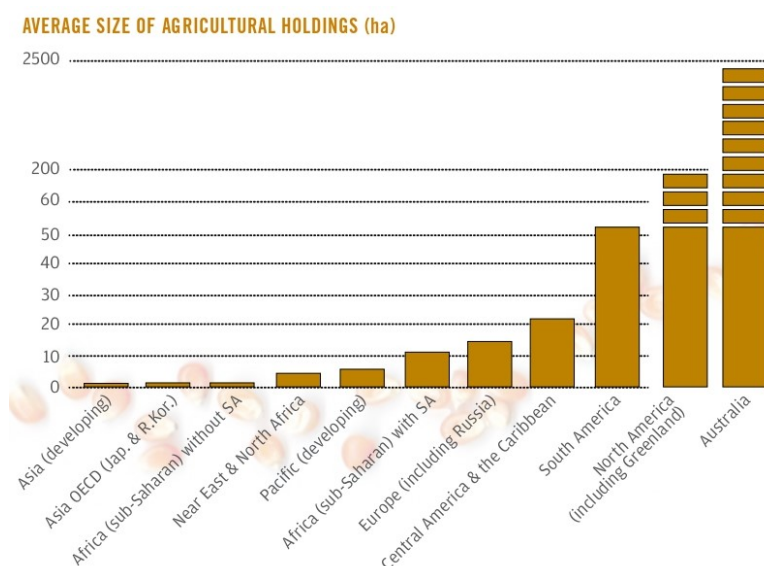
Današnjom poljoprivredom dominiraju obiteljska poljoprivredna gospodarstva, odnosno osiguravaju 70% svjetske proizvodnje hrane. Zapošljavaju velik broj radnika i ključne su za ruralni razvoj u cijelom svijetu (Revija, 2013, p. str.11).

Obiteljska poljoprivredna gospodarstva diljem svijeta suočeni su s mnogim izazovima, npr. otežani pristup resursima, nedostatak generacijskog nasljeđivanja i slabo organizirano

osposobljavanje. U mnogim zemljama sa izazovima se posebno susreću poljoprivrednice zbog lakšeg pristupa zemljištu muškaraca, radi zakona koji pogoduju muškarcima u smislu prava nasljeđivanja.

Prema FAO-ovoj statistici u svijetu djeluje 800 milijuna obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava; oni predstavljaju 1,3 milijarde radnika u poljoprivredi diljem svijeta. (Revija, 2013, p. str.14).

Mali vlasnici su sitni poljoprivrednici, stočari, šumari, i ribari koji posjeduju područja manja od 1 ha do 10 ha. Male vlasnike karakteriziraju: motivi usmjereni na obitelj poput stabilnosti sustava poljoprivrednog domaćinstva, koristeći uglavnom obiteljsku radnu snagu za proizvodnju, te korištenje dijela proizvodnje za osobnu potrošnju.

Slika 1 Prosječna veličina poljoprivrednog gospodarstva (ha)

Izvor: (Smallholders and family farmers, 2012)

Kako u svjetskom i europskom poljoprivrednom sustavu, povijesni razvoj obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava u Republici Hrvatskoj ima velik značaj. Sljedećom tablicom se prikazala količina obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava kroz razdoblje od 1900. godine do 1991. godine. Navedene podatke je moguće naći na raznim mjestima uključujući stručnu literaturu, statističke članke, Internet stranice, te na stranicama Ministarstva poduzetništva i obrta. Potreba za takvim podacima se pojavila zbog usporedbe rasta, odnosno pada broja obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava, a samim i time i praćenja razvoja obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava, pa i poljoprivrede. Iako se kasnije dokazalo da nije mjerodavan podatak za razvoj poljoprivrede s obzirom da se kroz vrijeme broj obiteljskih

poljoprivrednih gospodarstava smanjivao samim time što su se formirala veća obiteljska poljoprivredna gospodarstva koja obrađuju veće površine.

Tablica 1 Broj OPG-ova u Republici Hrvatskoj kroz 20-o stoljeće

Godina	Broj OPG u 000
1900.	407
1931.	569
1949.	670
1955.	667
1960.	653
1966.	615
1981.	569
1991.	534

Izvor: (Defilippis, 2005)

Razvoj kroz 20. stoljeće karakterizira rast poljoprivrednog stanovništva i agrarne napućenosti prvom polovicom stoljeća, a samim time i povećanje broja obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava, te pad u drugoj polovici stoljeća izazvan političkim, društvenim i gospodarskim promjenama.

Obiteljska poljoprivredna gospodarstva u Republici Hrvatskoj su regulirani Zakonom o poljoprivredi i Zakonu o obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima i samim tima predstavljaju organizacijski oblik temeljem kojeg fizičke i pravne osobe obavljaju poljoprivrednu djelatnost u gospodarstvu, primjenom vlastitih ili pak unajmljenih proizvodnih jedinica. Mogu se baviti prodajom vlastitih proizvoda kao i ostalim djelatnostima. Prodaja vlastitih proizvoda je moguća samo ako je obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo upisano u Upisnik poljoprivrednika. Od ostalih djelatnosti mogu obavljati samo djelatnosti koje su vezane za poljoprivredu (Narodne novine, 2018).

4.2. Statistika obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava u RH

Svako obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo upisuje se u Upisnik obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava i Upisnik poljoprivrednika, te se na tim mjestima uz Hrvatski zavod za statistiku, mogu naći podaci o broju i strukturi obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava.

Osim upisa u Upisnik obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva i Upisnik poljoprivrednika podaci se prikupljaju i popisima poljoprivrede koji se reguliraju Zakonom o popisu poljoprivrede i Pravilnikom o metodologiji popisa. Zadnji popis poljoprivrede je obavljen 2003. godine, te sljedeći je predviđen za 2020. godinu. Popise provode fizičke osobe koje ravnatelj Državnog zavoda za statistiku ovlasti za prikupljanje podataka od obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava za potrebe Popisa. Nakon prvobitno provedenog Popisa provodi se i Kontrolni popis do kraja 2020. godine. Popisom su obuhvaćena obiteljska poljoprivredna gospodarstva koja imaju više od 0,40 ha korištene poljoprivredne površine i/ili 0,5 stočnih jedinica ili manje od 0,4 ha korištene poljoprivredne površine, s najmanje 0,1 ha voćnjaka, vinograda i/ili maslinika, bilo koje površine rasadnika, površine pod povrćem sjemenim usjevima i presadnicama cvijećem ili ukrasnim biljem ili gljivama, namijenjene za tržište i sve pčelinje zajednice, odnosno ne obuhvaća površine pod povrtnicama s manje od 100 m² koje su namijenjene za vlastite potrebe (DZS, 2020).

Pomoću tablice prikazano je kretanje broja obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava u razdoblju 2007. godine do 2016. godine.

Tablica 2 Broj poljoprivrednih gospodarstava, opći pregled od 2007-2016. godine

	2007.	2010.	2013.	2016.
Poljoprivredna gospodarstva	181.250	233.280	157.450	134.459

(DZS, 2020)

Iz tablice je vidljivo da je kretanje obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava od 2007. godine raslo, dok 2013. godine počinje naglo padati. Kako se veličina obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva mjeri veličinom poljoprivredne površine koju obrađuje u tablici ispod je prikazano kretanje korištenih poljoprivrednih površina u razdoblju od 2007. godine do 2016. godine. Time dolazimo do podatka da se s vremenom broj obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava smanjuje, ali površine koje obrađuju se povećavaju, što dovodi do zaključka da su obiteljska poljoprivredna gospodarstva sve veća i veća.

Tablica 3 Korištena poljoprivredna površina prema vrstama poljoprivrednih gospodarstava, u ha

	2007.	2010.	2013.	2016.
Obiteljska poljoprivredna gospodarstva	790.970	1.100.730	1.050.170	1.003.690

(DZS, 2020)

Kako statistika prati više vrsta popisa, tako jedan od bitnih je popis radne snage u obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima, te podjela prema spolu. Tablica ispod pokazuje podatke za promatrano razdoblje.

Tablica 4 Broj osoba zaposlenih na poljoprivrednim gospodarstvima prema kategorijama radne snage i spolu

	2007.	2010.	2013.	2016.
Obiteljska radna snaga	423.920	499.350	374.910	300.172
Muška obiteljska radna snaga	223.220	272.280	205.040	169.528
Ženska obiteljska radna snaga	200.690	227.060	169.880	130.644

(DZS, 2020)

Udio ženske radne snage u ukupnoj radnoj snazi je za 2016. godinu 43,52%, dok muška radna snaga prevladava sa 56,47%. Udio žena u radnoj snazi u Republici Hrvatskoj je veći nego EU prosjek (37,5%). (DZS, 2020).

Tijekom godina kako se smanjivala količina obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava, tako se smanjivala i količina radne snage, s tim da statistika pokazuje da se količina korištene poljoprivredne površine povećava, samim time je jasno da je sve manje poljoprivrednih gospodarstava, ali ona obradom veće količine korisnih poljoprivrednih površina postaju sve veća.

Još jedan od bitnih statističkih pokazatelja je i raspored poljoprivrednih gospodarstava prema starosnoj strukturi, te tablica ispod pokazuje stanje u promatranom razdoblju.

Tablica 5 Broj obiteljske radne snage prema godinama starosti u razdoblju 2007. godine do 2016. godine

	2007.	2010.	2013.	2016.
Ukupno	423.920	499.350	374.910	300.172
Manje od 25 godina	32.646	24.554	28.427	18.352
Od 25 do 34 godine	43.950	48.476	40.927	28.318
Od 35 do 44 godine	68.822	78.904	55.549	43.297
Do 45 do 54 godine	88.325	117.136	77.277	63.232
Od 55 do 64 godine	74.659	112.991	86.141	70.366
65 godina i više	115.518	117.289	86.589	76.607

(DZS, 2020)

Uvidom u tablicu pokazalo se da je radna snaga u poljoprivrednim gospodarstvima raznolika gledajući po godinama starosti tijekom godina, međutim pokazalo se da najviše radne snage pripada starijim dobnim skupinama, odnosno starijima od 45 godina. Isto stanje je i na cijelom području Europske unije, te se Europska unija, kroz razne Fondove vezane za poljoprivredu, najviše bazira na poticanje razvoja mladih poduzetnika, kao bi se što više bavili proizvodnjom poljoprivrednih proizvoda, odnosno hrane.

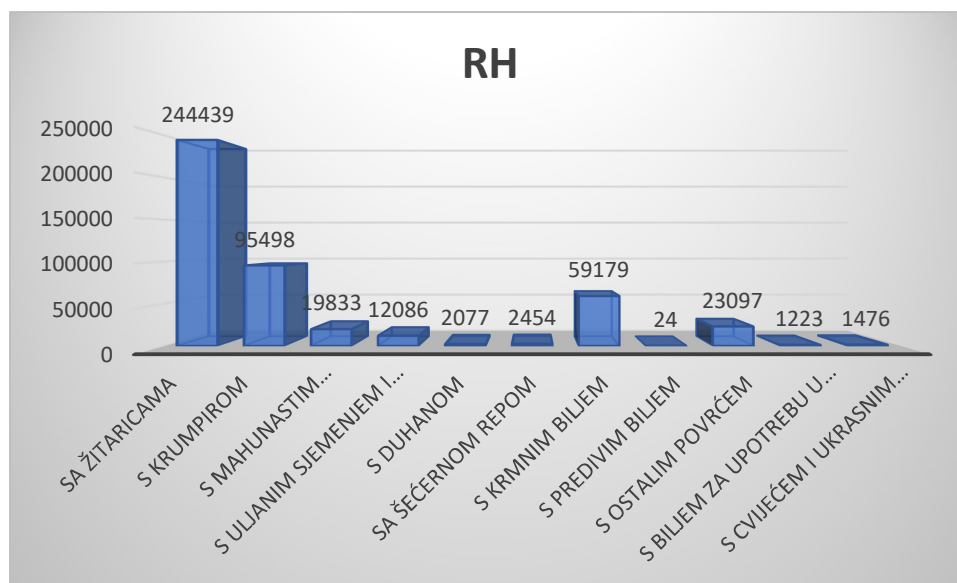
Tablica 6: Osnovni pokazatelji Popisa poljoprivrede 2003. godine

	Broj poljoprivrednih kućanstava	Broj poslovnih subjekata
RH	448.532	1364
Zagrebačka županija	38.283	93
Krapinsko-zagorska županija	27.657	34
Sisačko-moslavačka županija	27.184	40
Karlovačka županija	19.171	19
Varaždinska županija	33.415	59
Koprivničko-križevačka županija	22.738	41
Bjelovarsko-bilogorska županija	23.479	91
Primorsko-goranska županija	10.111	38
Ličko-senjska županija	8.514	8
Virovitičko-podravska županija	19.062	78
Požeško-slavonska županija	13.521	37
Brodsko-posavska županija	20.704	109
Zadarska županija	14.392	21
Osječko-baranjska županija	41.103	235
Šibensko-kninska županija	13.202	10
Vukovarsko-srijemska županija	26.316	130
Splitsko-dalmatinska županija	31.953	62
Istarska županija	13.534	72
Dubrovačko-neretvanska županija	9.723	20
Međimurska županija	20.349	113
Grad Zagreb	14.121	54

(DZS, 2003)

Tablica prikazuje broj obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava i poslovnih subjekata vezanih za poljoprivrednu djelatnost u Republici Hrvatskoj, te podijeljeno po županijama sa zadnjeg popisa poljoprivrede iz 2003. godine. Bogati zemljopisni i geografski položaj Republike Hrvatske pogodan je za uzgoj mnogih kultura, raspoređenih po tim položajima. Zbog različitih zemljopisnih i geografskih sredina najviše poduzetnika se nalazi u Osječko-baranjskoj županiji. Osječko-baranjska županija je uglavnom ravničarsko područje, klimatski prilagođeno većini kultura, te samim time proizvodi najviše poljoprivrednih kultura, a samim

time sjedište većine kako obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava, tako i poslovnih subjekata koji se bave poljoprivrednom proizvodnjom. U tom području se najviše uzgaja pšenica i kukuruz. Dok Ličko-senjska županije ima najveće teritorijalno područje, ali najmanje pravnih i fizičkih osoba koje se bave poljoprivrednom proizvodnjom, zbog brdskih do planinskih područja koja su nepovoljna za poljoprivrednu proizvodnju. Osim tih dijelova u Istri, Hrvatskom primorju i Dalmaciji se uzgaja vinogradarstvo i voćarstvo (smokve, masline), u dolini Neretve su bogate plantaže mandarina.

Slika 2 Popis OPG-ova prema vrstama korištenim vrtovima i oranicama prema zadnjem popisu poljoprivrede 2003. godine Izvor: (DZS, 2020)

Slika grafikona predstavlja popis poljoprivrednih kućanstava s korištenim oranicama i vrtova sa podacima zadnjeg Popisa poljoprivrede iz 2003. godine, te kao takav pokazuje kako najviše obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava sadi žitarice, zatim krumpir, te najmanje proizvodi predivo bilje.

5. Općenito o poljoprivredi u RH

Definiranje poljoprivrede je prva zadaća pri proučavanju agrarne ekonomike. Kako bi se utvrdio točan okvir predmeta proučavanja, odnosno točno područje statističke obrade, znanstveno-istraživački rad potrebna je točna definicija poljoprivrede. Samim time pojam poljoprivrede je teško definirati zbog velikog obuhvata sadržaja rada, te se pojam mora temeljiti na njezinu sadržaju. Poljoprivreda je proces proizvodnje tvari za čovjekovu prehranu i za ishranu životinja, tj. hrane. To je gospodarska djelatnost kraja pomoću biljaka i domaćih životinja, uz ljudski rad iskorištava prirodne izvore kako bi dobila biljne i životinjske proizvode, te time prehranila

ljude i životinje, uz dio koji služi za daljnju preradu. Među najstarijim ljudskim djelatnostima je, štoviše starija je od bilo kojeg pisanog dokumenta, odnosno nije moguće ustanoviti kad je ona nastala. U današnje vrijeme se dijeli na stočarstvo i ratarstvo, a u još novije vrijeme se dijeli na konvencionalnu i ekološku (Wikipedia, 2019).

6. Tehnologija poljoprivredne proizvodnje na primjeru obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva

Tijekom vremena poljoprivredna tehnologija je dovela do promjena u načinu na koji ljudi žive, a tehnološki napredak nikad nije bio veći. Uslijed povećanja populacije je došlo do smanjenja poljoprivrednih obradivih površina, te su poljoprivrednici morali naći nove načine za proizvodnju istih ili većih količina hrane na istoj površini. U tim situacijama je tehnologija napravila veliki iskorak proizvodnjom pomagala i mehanizacije koja pomaže poljoprivrednoj proizvodnji. Neka od tih pomagala i mehanizacija su senzori za tlo koji mjere električne vodljivosti, visinske razlike, sadržaj humus i pH vrijednosti tla, osim toga moderne su bespilotne letjelice – dronovi za nadgledanje poljoprivrednih površina koji su zamijenili hodanje kroz polja (Agrivi blog, et al., n.d.).

Slika 3: Bespilotna letjelica kao zaprašivač

Izvor: (Agrivi blog, et al., n.d.)

Od mehanizacije je najpoznatija precizna tehnologija koja omogućuje navigaciju i sve podatke koji se lako prenose na i s poljoprivredne mehanizacije, time se mogu na određenim kartama putem GPS pratiti svi strojevi koji rade na poljoprivrednim površinama (položaj, gorivo, koliko je pobrano proizvoda...).

Slika 4: GPS navigacija

Izvor: (Agrivi blog, et al., n.d.)

Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo Marijan Kuzman posjeduje tri traktora sa svim strojevima za pripremu, obradu i održavanje tla, uz traktore posjeduje i kombajn sa priključcima sa skupljanje raznih kultura.

6.1. Opis i način uzgoja poljoprivrednih kultura

Oradivo tlo predstavlja površinu koja se sustavno i neprekidno koristi u proizvodnji, a oranica je obradiva površina koja se svake godine redovito obrađuje, a u pravilu ore. Tlo je obrađuje u osnovnom dijelu tako da se zahvati masa tla do dubine gdje će se razvijati korijen i dio u koji će doći sjeme, te osigurati uvijete klijanja, nicanja, rasta i razvoja. Pored toga dopunski se obrađuje doradom i finaliziranjem sloja za sjetvu ili sadnju (FAZOS.UNIOS, n.d.).

Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo Marijan Kuzman proizvodi pšenicu, ječam, soju, suncokret i kukuruz. Pri uzgoju se koristi strojevima i mehanizacijom koja je u vlasništvu obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva. Pri obradom tla obuhvaća se obrada strništa i naknadna duboka obrada za glavnu kulturu, odnosno oranje ili podrivanje, čiji je cilj stvaranje strukture tla koja omogućuje najpovoljnije uvijete za rast i razvoj biljaka pomoću uravnoteženog omjera vode, zraka i tla. Mehanizacija poljoprivredne proizvodnje obuhvaća poljoprivredni traktor, te uz njega razne strojeve i oruđa za obradu tla, strojeve za mineralna i stajska gnojiva, sijačice, strojeve za njegu i zaštitu bilja i strojeve za transport u poljoprivredi. Prije same sadnje potrebno je pripremiti tlo za sjetvu time što se tretira gnojivima, herbicidima i fungicidima, nakon toga se sadi sjeme, te održava uništavanjem korova i tretiranjem folijarnim gnojivom. Navedene kulture proizvodi po pravilima struke poštujući zaštitu okoliša i prirode. Navedene količine i način uzgoja kultura ovisi o mnogočemu, ponajviše o prirodnim sredinama i podnebljima, klimatskim uvjetima i promjenama i zasitnosti tla.

Tlo koje obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo Marijan Kuzman obrađuje teritorijalno je smješteno na više lokacija na području Općine Darda i Općine Čeminac, samim time je različitog sastava, pogodno za uzgoj raznih kultura. S tim da se uglavnom proizvode kulture za koje je pogodna više strojna, odnosno mehanizacijska obrada, a manje ljudskog fizičkog rada zbog udjela radne snage.

U sljedećim tablicama su prikazani načini uzgoja pojedinih kultura koje obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo Marijan Kuzman uzgaja:

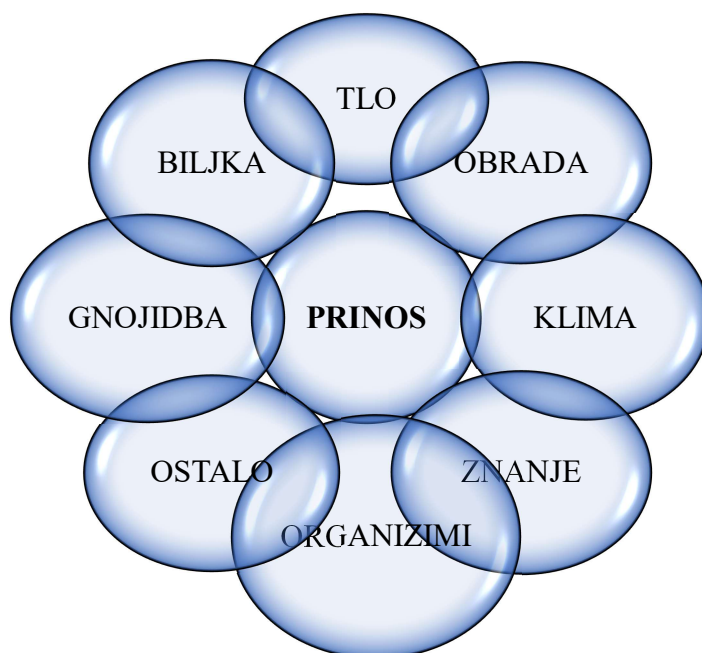
Tablica 7 Količina utroška materijala za proizvodnju

	Pšenica	Ječam	Soja	Suncokret	Kukuruz
Vrsta tretmana	Količina po ha	Količina po ha	Količina po ha	Količina po ha	Količina po ha
Gnojivo	400 kg	200 kg 100 kg 400 kg	200 kg 100 kg	200 kg 100 kg	200 kg 100 kg
Herbicidi	250 g 0,07 l	0,15 l 0,6 l	0,55 l 1 l 2 l 1,2 l	60 g	0,44 l 0,6 l
Fungicidi	0,4 l 1 l	0,4 l 3 l		0,5 l	7-10 kg
Sjeme pšenice	250-320 kg	250 kg	110 kg	62000 kom	72000 kom
Folijarno gnojivo	2-3 l/ha	2,5 l			
Površina u ha	19	5,6	5,2	6,2	37

(Autor, 2020)

Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo Marijan Kuzman u najvećem dijelu uzgaja kukuruz (37 ha), dok u najmanjem dijelu uzgaja soju. Kultura koja se uzgaja ovisi o veličini obradive površine i geografskom položaju. Tretman koji se koristi ovisi o vrsti kulture i količini površine koja se obrađuje.

Krajnji cilj svake obrade tla je ostvarivanje prinosa. Čimbenici koji utječu na ostvarivanje prinosa su navedeni u dijagramu. Uz fizičke čimbenike jedan od bitnijih je znanje, ono govori o potrebnim saznanjima o uzgoju kultura jer se svaka razlikuje.

Slika 5. Utjecaj čimbenika na stvaranje prinosa-izrada autora prema (FAZOS.UNIOS, n.d.)

7. Ekonomska analiza poljoprivrednih kultura

Za analizom proizvodnje poljoprivrednih kultura je došlo zbog gospodarskog razvoja i sve većih ljudskih potreba. S time se veže traženje mogućnosti korištenja oskudnih resursa radi zadovoljavanja sve većih ljudskih potreba. Ekonomska analiza je primjena teorije u rješavanju ekonomskih problema u proizvodno-ekonomskoj situaciji.

Predstavlja skup ekonomke teorije, statistike i povijesti. Pokazatelji koji pokažu potrebu za ekonomskom analizom su troškovi reprodukcijskog materijala. Evidencija rada, materijala, kao i gospodarske djelatnosti, te poljoprivredna proizvodnja evidentira se u knjigovodstvenim evidencijama, a analitička kalkulacija je temelj ekonomske analize. Ona predstavlja postupak kojim se utvrđuju prihodi, troškovi proizvodnje, prerade i proizvedenih proizvoda, te rashoda, samim time je temelj za donošenje poslovnih odluka (Ranogajec, 2009).

Kalkulacija nam mora dati podatak kako obuhvatiti troškove (popisati sve troškove), te rasporediti te troškove na učinke, tj. proizvode ili usluge.

8. Poslovanje obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva

Poslovanje obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva se svodi na proizvodnju poljoprivrednih proizvoda sa ciljem ostvarivanja dobiti i minimaliziranja troškova. Dobit se dobije sučeljavanjem prihoda i rashoda na određeni dan, uglavnom je to kraj kalendarske godine.

8.1. Prihodi

Prihodi, odnosno primici su primanja koja obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo ostvaruje u novcu ili robi i uslugama dobivenim kao protuvrijednost za prodane robe ili usluge, odnosno tržišna vrijednost proizvodnje. Prihodi, odnosno primici se očituju u obliku svih novčanih primanja od prodaje proizvoda, poticaj, osiguranje (naknada šteta), te raznih potpora u obliku državnih potpora. Visina osnovnog prihoda ovisi o količini proizvodnje i visini tržišne cijene.

U obiteljskom poljoprivrednom gospodarstvu Marijan Kuzman tijekom 2019 godine su ostvareni sljedeći primici:

Tablica 8 Pregled primitaka tijekom 2019. godine

Vrsta primitka	Novac	U naravi	PDV	Ukupno
Poticaj	176.533,05	0,00	0,00	176.533,05
Potpora – dug. imovina	0,00	31.282,50	0,00	31.282,50
Prihod od obavljanja usluga	5.048,25	0,00	1.009,65	4.038,60
Prihod od prodaje	389.580,13	302.006,13	97.874,77	593.711,49
Naknade šteta	3.608,55	0,00	0,00	3.608,55
UKUPNO	574.769,98	333.288,63	98.884,42	809.174,19

(Savjetnik, 2020)

Primici se dijele prema vrstama i predstavljaju primitke od poticaja države za poljoprivrednu proizvodnju, državnih potpora za nabavu nefinancijske imovine, primitaka od obavljanja usluga vlastitom mehanizacijom, prihoda od prodaje proizvoda, odnosno usjeva, te primitaka od naknade šteta za usjeve na kojima se dogodila šteta, s tim da je navedeni usjev osiguran pri osiguravajućem društvu.

Poticaji u poljoprivredi, koji se u zadnje vrijeme službeno zovu „Izravna plaćanja“, regulirani su Zakonom o poljoprivredi i Zakonom o izravnim plaćanjima. Da bi se ostvarilo pravo na poticaj, odnosno izravno plaćanje nije nužno imati obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo, dovoljno je svoje gospodarstvo prijaviti u Upisnik poljoprivrednika, imati registriran obrt, j.d.o.o. ili d.o.o. Bilo koji od navedenih oblika, da bi ostvarilo pravo na izravno plaćanje, mora imati minimalno jedan hektar obradive površine. (Agroklub, 2020)

Potpore za dugotrajnu imovinu predstavljaju uglavnom državne potpore koje su ostvarene temeljem određenog natječaja za nabavu nefinancijske imovine, odnosno željene mehanizacije.

Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo koji ima prijavljene druge djelatnosti može odrađivati poslove za druge poljoprivrednike svojim strojevima, te za iste naplatiti naknadu u obliku novca ili naravi.

Prihod od prodaje proizvoda, odnosno usjeva je ono što obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo primi u obliku novca, naravi i PDV-a temeljem ispostavljenih i primljenih računa, kompenzacija, te povrata PDV-a po ispostavljenim računima. Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo Marijan Kuzman posluje sa tvrtkom koja u ponudi ima potrebne materijale za obradu zemlje i uzgoj kultura, s tim da za iste radi otkup. Na taj način obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo tijekom proizvodnje kultura koristi materijale tipa gnojiva, herbicida, fungicida, sjemena i folijarnog gnojiva od tvrtke koja iste nudi, ali i otkupljuje gotov proizvod, tako da tijekom predaje se iznosi kompenziraju, te se takav primitak smatra kao primitak u naravi. Uz primitak u naravi, primitak u novcu za razliku ostvaruje pravo na povrat PDV-a po izdanim računima tijekom obračuna na kraju razdoblja.

Primici od naknade šteta su primici koje obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo ostvaruje temeljem polica osiguranja usjeva. Police osiguranja se sklapa prije sjetve, te premiju plaća po vrsti kulture, hektaru, lokaciji i visini prinosa. Temeljem navedenih polica osiguranja u slučaju nastanka šteta, npr. suša, poplava, požar... poljoprivrednih ima pravo na naknadu štete.

8.2. Rashodi obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva

Rashodi obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva su izdaci koji nastaju kako odljev novca i stvari kao bi se nabavila sredstva za proizvodnju, troškovi održavanja vozila i strojeva, materijalni troškovi, administrativni troškovi, kamate, troškovi nabave dugotrajne imovine, najmovi za zemlju, donacije i sl. Širi je pojam od troškova koji se odnose na dio rashoda koji može biti uključen u cijenu koštanja proizvoda i usluga. Trošak predstavlja vrijednosne utroške različitih dobara potrebnih za nastanak nekog proizvoda ili usluge. Dijele se a fiksne i varijabilne. Fiksni su neovisni o proizvodnji, npr. najamnina, režijski troškovi, troškovi održavanja ..., s druge strane varijabilni su oni čija vrijednost ovisi o stupnju korištenja kapaciteta, npr. repromaterijal. Ukupni troškovi predstavljaju zbroj fiksnih i varijabilnih troškova (Eurokonzalting, 2017).

Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo Marijan Kuzman je tijekom 2019. godine ostario rashode navedene u tablici:

Tablica 9: Rashodi obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva Marijan Kuzman

Vrsta izdatka	Gotovina	Žiroračun	U naravi	PDV	Članak 33 zakona o porezu na dohodak	Ukupno
Dugotrajna imovina	0,00	36.562,6	13.945,40	10.101,6	40.406,40	0,00
Amortizacija	0,00	0,00	126.123,20	0,00	0,00	126.123,20
Sirovine i materijal (repromaterijal)	0,00	18.776,74	279.105,29	40.163,64	0,00	257.718,39
Troškovi goriva i održavanja strojeva i opreme	33.292,80	70.715,59	0,00	17.282,00	14.815,77	71.910,62
Troškovi nabave strojeva	0,00	298.238,06	2.118,15	25.847,77	257.888,87	16.619,57
Troškovi zaposlenih	2.500,00	31.469,47	0,00	0,00	0,00	33.969,47
Troškovi zemljišta (najam, osiguranje)	33.385,58	10.449,11	0,00	0,00	0,00	43.834,69
Materijalni troškovi	468,9	16.646,14	5.428,39	2.419,02	400,05	19.724,36
Ukupno	69.647,28	482.857,71	426.720,43	95.814,03	313.511,09	569.900,30

(Savjetnik, 2020)

Izdaci se dijele na izdatke u gotovom novcu, putem žiroračuna, u naravi, te se od istih oduzimaju PDV i izdaci koji se porezno ne priznaju pri utvrđivanju poreza na dohodak.

Rashodi obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva se sastoje od troškova nabave dugotrajne imovine i odnosi se na dio kroz potpore, a dio vlastitim sredstvima, te amortizacija. U tablici 7. smo naveli količine utrošenih materijala za proizvodnju proizvoda obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo Marijan Kuzman, a za iste su navedeni troškovi nabave repromaterijala. Tijekom proizvodnje koriste se strojevi i mehanizacija koja je neophodna za obradu tla i kultura, te troškovi goriva i održavanja čine veću stavku među troškovima poslovanja, dok najveću stavku čini nabava strojeva i opreme koja se u većem dijelu financira putem leasinga. U obiteljskom poljoprivrednom gospodarstvu je stalno zaposlena jedna osoba, osoba koja je zaposlena je ujedno i vlasnik obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva, te nije obvezan isplaćivati neto plaću, tako da u trošak ulaze samo doprinosi iz plaće i na plaću. Kako dio zemljišta (31 ha) obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo iznajmljuje za isto je dužan plaćati godišnju zakupninu, uz to postoji potreba plaćanja osiguranja zemljišta i usjeva od nezgode. Materijalni troškovi predstavljaju razne troškove poslovanja kao što su

knjigovodstvene usluge, administrativni troškovi, naknade za platni promet, zatezne kamate i donacije.

8.3. Mogućnost financiranja putem državnih potpora i fondova EU

Državne potpore predstavljaju mjere i sredstva dodijeljena od strane davatelja državne potpore (država, jedinica lokalne ili regionalne samouprave). Ponekad se nazivaju i drugim imenom kao što su: novčane pomoći, subvencije ili premije.

Najčešći oblici državnih potpora su: (PJR, 2018)

- Subvencije
- Zajmovi pod povoljnijim uvjetima od tržišnih (niže kamate)
- Otpis ili preuzimanje dugova
- Porezne olakšice
- Porezna oslobođenja i porezna izuzeća
- Poticaji, odnosno izravna plaćanja.

obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo od navedenih potpora koristi poticaje, odnosno izravna plaćanja.

Potpore iz fondova EU su sredstva dodijeljena od strane EU tijela preko tijela u Republici Hrvatskom. Naime, dodjeljuju se putem javnih natječaja putem raznih agencije i razvojnih ili lokacijskih agencija, Ministarstva poljoprivrede, Ministarstva poduzetništva i obrta i sl. Sredstva koja se dodjeljuju su uglavnom bespovratna sredstva ili su dio sufinanciranja nabave ili izgradnje. Posebno se ističe program ruralnog razvoja putem Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR). S obzirom da mladi poljoprivrednici (mlađi od 40 godine) čine samo 11% svih poljoprivrednih gospodarstava u Europskoj uniji, pojačavaju se naponi kako bi se potaknulo uključivanje mladih u djelatnosti poljoprivrede. Pruža im se pomoć pri pokretanju poslovanja bespovratnim sredstvima, npr. potpore za novoosnovana poduzeća, potpore dohotku, te dodatnim osposobljavanjem. Osim toga, 2015. godine je provedeno ispitivanje o među mladim poljoprivrednicima koje je pokazalo da mladim poljoprivrednicima velik problem predstavlja pristup zemljištu, odnosno kupnja ili najam. Tu se ukazala potreba za daljnjom financijskom potporom i povoljnijem kreditiranju (Europska komisija, 2020)

Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo Marijan Kuzman je tijekom 2019. godine koristio potporu za nabavu dugotrajne imovine, točnije nabavu traktorske prikolice, putem javnoga natječaja Programa prekogranične suradnje sa Republikom Mađarskom.

8.4. Uspješnost obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva

Uspješnost poduzetnika općenito, a samim time i obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva, ovisi o visini prihoda i rashoda. Sučeljavanjem prihoda i rashoda se dolazi do rezultata poslovanja koji može biti dobitak ili gubitak. Razlikujemo različite vrste poduzetnika, a samim time i njihove rezultate poslovanja, postoje obveznici koji ostvaruju dobit, predstavljaju obveznike poreza na dobit i obveznici koji ostvaruju dohodak, predstavljaju obveznike poreza na dohodak.

Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo Marijan Kuzman je obveznik koji ostvaruje dohodak, te je samim time obveznik poreza na dohodak, dok je ujedno i obveznik Poreza na dodatnu vrijednost s obzirom na visinu prometa u prethodnoj godini. Struktura njegovih prihoda i rashoda za 2019. godinu govori o ostvarenju dohotka. Na kraju poslovne godine navedeni obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo sastavlja i podnosi poreznoj upravi Prijavu poreza na dohodak, čiji je sastavni dio i Pregled poslovnih primitaka i izdataka od samostalne djelatnosti. Strukturu ukupnih primitaka i izdataka smo prikazali u sljedećoj tablici:

Tablica 10 Struktura primitaka i izdataka obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva Marijan Kuzman iz Obrasca P-PPI

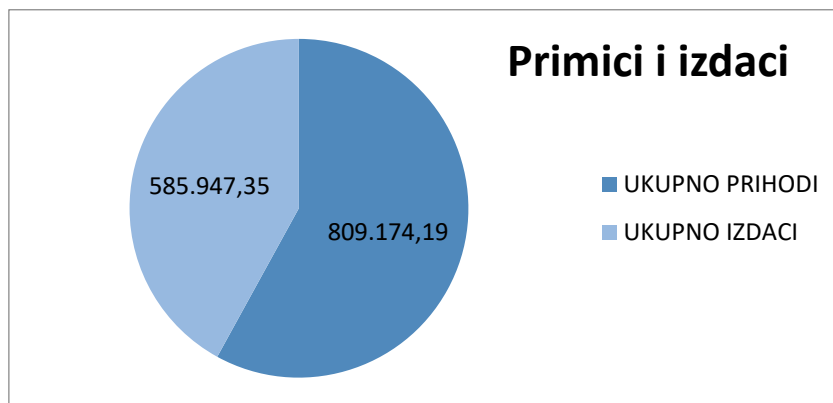
	Iznos
Primici putem žiroračuna	574.769,98
Primici u naravi	333.288,63
PDV u primicima	98.884,42
UKUPNO PRIHODI	809.174,19
Izdaci u gotovini	73.858,74
Izdaci putem žiro-računa	492.499,54
Izdaci u naravi	428.529,41
Izdaci otpisa	126.123,20
PDV u izdacima	97.928,25
Izdaci koji se porezno ne priznaju iz članka 33. Zakona	311.011,09
UKUPNO IZDACI	585.947,35
OSTVARENO DOHODAK/GUBITAK	223.226,84

(Savjetnik, 2020)

U tabeli su prikazani primici i izdaci prema mjestu i načinu primitka, odnosno izdatka. Primici su vlasništvo onoga tko iz stekne, a stječe ih onaj tko ih ostvari na temelju svoga rada,

uložene imovine, te temelju raznih ugovora i primitaka propisanih Zakonom. Tako su se podijelili na primitke koji su primljeni kao novac na žiroračun koji se sastoje od poticaja, potpora, prihoda od obavljanja usluga i dijela prihoda od prodaje proizvoda, dok dio prihoda od prodaje proizvoda se kompenzira sa troškovima repromaterijala, te predstavlja primitak u naravi. Uz te primitke, evidentirani su i primici od PDV po izlaznim računima.

Izdaci su vlasništvo onoga tko ih je imao, a kome se istodobno prepisuju i primici. Na strani izdataka su nastali izdaci u gotovini koji uglavnom predstavljaju plaćanja u gotovom novcu i vezani su za gorivo, održavanje i registraciju mehanizacije, te plaćanje najma za poljoprivredno zemljište fizičkim osobama. Izdaci putem žiro-računa su svi izdaci vezani uz državu, plaće, pravne osobe i nabavu dijela repromaterijala. U naravi se uglavnom nabavljali strojevi i dio kompenziranog repromaterijala. PDV u izdacima predstavlja PDV u ulaznim računima. Osim svih tih izdataka postoje Izdaci koji se porezno ne priznaju iz članak 33. Zakona o porezu na dohodak i predstavljaju izdatke za reprezentaciju, PDV na vlastitu potrošnju, dnevnice i troškovi službenog putovanja, izdaci u svezi s vlastitim osobnim motornim vozilima i drugim sredstvima za osobni prijevoz... (Zakon o porezu na dohodak, 2020)

(Autor, 2020)

Pregledom primitaka i izdataka obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva Marijan Kuzman ustanovljen je dohodak, odnosno pozitivan financijski rezultat od 223.226,84 kn. Do tog podatka je došlo temeljem razlike između ukupnih primitaka i ukupnih izdataka. Nakon podnošenja Prijave poreza na dohodak, odnosno Pregleda poslovnih primitaka i izdataka od samostalne djelatnosti Poreznoj upravi, ista određuje, rješenjem, iznos poreza na dohodak koji je potrebno platiti na temelju utvrđene osnovice i zakonom određene stope poreza na dohodak. Porez se plaća u narednog godini te ulazi kako izdatak sljedeće poslovne godine.

9. Zaključak

Kao zaključak ovoga rada smo utvrdili kako poljoprivreda u Hrvatskoj zauzima važan dio u ukupnom razvoju gospodarstva i društva, te je bitno promatrati kao jednu od konkurentskih prednosti naše zemlje. Kako je Hrvatska zemlja raznolike klime, reljefa i tla, omogućuje vrlo raznoliku poljoprivrednu proizvodnju.

Prikazani su razni statistički podaci o stanju i kretanju broja obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava kroz vrijeme, prostor i članove.

Obiteljska poljoprivredna gospodarstva čuvaju poljoprivredne bioraznolikosti, održavaju prirodne resurse, te jačaju lokalnu ekonomiju, a u tome je njihova najveća važnost. Pred toga važnost se očituju i u zapošljavanju ljudi, čuvanju ruralnog prostora i pozitivnog utjecaja na ukupnu prehranu stanovništva. Unatoč smanjenu broja obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava, ona su i dalje generator poljoprivrednog razvoja.

Obiteljsko poljoprivrednog gospodarstvo Marijan Kuzman obrađuje 73 ha površine, nalazi se u skupini mladih poduzetnika, bavi se uzgojem ratarskih kultura. U radu je kroz teoriju analiziran način rada obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava, sa konkretnim primjerom tehnologije, obrade i poslovanja. Primjer je rađen na obiteljskom poljoprivrednom gospodarstvu za razdoblje 2019. godine.

Literatura

Agrivi blog, Folnovic, T. & Farm Industry News, n.d. *Grivi bolog; Farm Industry News*. [Mrežno]

Available at: <https://blog.agrivi.com/hr/post/tehnologije-koje-mijenjaju-poljoprivredu> [Pokušaj pristupa 09 07 2020].

Agroklub, 2020. *Sve što ste htjeli znati o potporama i IAKS mjerama*. [Mrežno]

Available at: <https://www.agroklub.com/kolumna/sve-sto-ste-htjeli-znati-o-potporama-i-iaks-mjerama-preko-poticaaja-do-zvijezda/56551/>, [Pokušaj pristupa 23 07 2020].

Autor, 2020. *Autor*. 09: 07.

Defilippis, J., 2005. U: *Razvoj obiteljskih gospodarstava Hrvatske i zadrugarstvo*. s.l.:an., pp. 45.-59..

DZS, 2003. *Osnovni pokazatelji iz Popisa poljoprivrede 2003. (1. lipnja 2003.)*. [Mrežno]

Available at: <https://www.dzs.hr/>, [Pokušaj pristupa 23 07 2020].

DZS, 2020. *Broj obiteljske radne snage prema godinama starosti, Republika Hrvatska*.

[Mrežno]

Available at: <https://www.dzs.hr/>, [Pokušaj pristupa 20 07 2020].

DZS, 2020. *Broj osoba zaposlenih na poljoprivrednim gospodarstvima prema kategorijama radne snage i spolu, Republika Hrvatska*. [Mrežno]

Available at: <https://www.dzs.hr/>, [Pokušaj pristupa 19 05 2020].

DZS, 2020. *Popis poljoprivrede*. [Mrežno]

Available at: <http://www.popispoljoprivrede.hr/metodologija.html>,

[Pokušaj pristupa 05 2020].

Eurokonzalting, 2017. *Analiza prihoda i rashoda u PG-u*. [Mrežno]

Available at: <https://www.eurokonzalting.com/index.php/zanimljivosti/item/667-analiza-prihoda-i-rashoda-na-pg-u>, [Pokušaj pristupa 23 07 2020].

Europska komisija, 2020. *Mladi poduzetnici*. [Mrežno]

Available at: https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/income-support/young-farmers_hr, [Pokušaj pristupa 09 07 2020].

FAZOS.UNIOS, n.d. *Obrada tla*. [Mrežno]

Available at: http://www.fazos.unios.hr/upload/documents/02-OA_Obrada%20tla.pdf

[Pokušaj pristupa 23 07 2020].

Narodne novine, 2018. *Zakon o obiteljskom poljoprivrednom gospodarstvu*. [Mrežno]

Available at: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2018_03_29_585.html

[Pokušaj pristupa 19 05 2020].

PJR, 2018. *Instrumenti državne potpore i metodologija ocjene elementa državne potpore*.

[Mrežno]

Available at: <https://pjr.hr/instrumenti-drzavne-potpore-i-metodologija-ocjene-elementa-drzavne-potpore/>, [Pokušaj pristupa 23 07 2020].

Ranogajec, L., 2009. *Računovodstvo u poljoprivredi*. Osijek: Poljoprivredni fakultet u Osijeku.

Revija, 2013. *Revija ruralnog razvoja Europske unije br. 17*. [Mrežno]

Available at: https://enrd.ec.europa.eu/sites/enrd/files/PublicationENRDperiodical-17_hr.pdf

Savjetnik, 2020. *Knjigovodstveni servis*, Darda: Savjetnik.

Smallholders and family farmers, 2012. [Mrežno]

Available at:

http://www.fao.org/fileadmin/templates/nr/sustainability_pathways/docs/Factsheet_SMALLHOLDERS.pdf, [Pokušaj pristupa 19 05 2020].

Wikipedia, 2019. *Poljoprivreda*. [Mrežno]

Available at: <https://hr.wikipedia.org/wiki/Poljoprivreda>,

[Pokušaj pristupa 23.07.2020. 30 07].

Zakon o porezu na dohodak, 2020. *www.zakon.hr*. [Mrežno]

Available at: <https://www.zakon.hr/z/85/Zakon-o-porezu-na-dohodak>

[Pokušaj pristupa 09 07 2020].

Popis tablica:

Tablica 1 Broj OPG-ova u Republici Hrvatskoj kroz 20-o stoljeće.....	5
Tablica 2 Broj poljoprivrednih gospodarstava, opći pregled od 2007-2016. godine	6
Tablica 3 Korištena poljoprivredna površina prema vrstama poljoprivrednih gospodarstava, u ha	6
Tablica 4 Broj osoba zaposlenih na poljoprivrednim gospodarstvima prema kategorijama radne snage i spolu	7
Tablica 5 Broj obiteljske radne snage prema godinama starosti u razdoblju 2007. godine do 2016. godine	7
Tablica 6: Osnovni pokazatelji Popisa poljoprivrede 2003. godine.....	8
Tablica 7 Količina utroška materijala za proizvodnju.....	12
Tablica 8 Pregled primitaka tijekom 2019. godine	14
Tablica 9: Rashodi obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva Marijan Kuzman.....	16
Tablica 10 Struktura primitaka i izdataka obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva Marijan Kuzman iz Obrasca P-PPI	18

Popis slika:

Slika 1 Prosječna veličina poljoprivrednog gospodarstva (ha)	4
Slika 2 Popis OPG-ova prema vrstama korištenim vrtovima i oranicama prema zadnjem popisu poljoprivrede 2003. godine Izvor: (DZS, 2020)	9
Slika 3: Беспilотna letjelica kao zаprašivač	10
Slika 4: GPS navigacija.....	11
Slika 5. Utjecaj čimbenika na stvaranje prinosa-izrada autora prema (FAZOS.UNIOS, n.d.)	13